

וַיְהִי בַּנְסֵעַ
הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמֵה יְהוֹה וַיַּפְעֵל אֵיבֹךְ תִּנּוֹ
מִשְׁנָאִיד מִפְּנֵיךְ וּבִטְזָה יֹאמֶר עֲזָבָה יְהוֹה
רַבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל ?

במדבר פרק י'
 (לה) וַיְהִי בַּנְסֵעַ הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוֹמֵה יְקִיָּק וַיַּפְעֵל אֵיבֹךְ וַיַּנְסֵוּ מִשְׁנָאִיד מִפְּנֵיךְ: (לו) וּבִנְחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה יְקִיָּק רַבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל:
רש"י
 ויהי בנסע הארץ - עשה לו סמנויות מלפניו ומלאחריו, לומר שאין זה מקומו. ולמה נכתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז א): **קומה ה'** - לפי שהיה מקדים לפניו מהלך שלשת ימים, היה משה אומר עמוד והמתן לנו ואל תתרחק יותר במדרש תנחומא בויקהל: **ויפוצו אויביך** - המכונסין: **וינסו משנאיך** - אלו הרודפים: **משנאיך** - אלו שונאי ישראל, שכל השונא את ישראל שונא את מי שאמר והיה העולם, שנאמר (תהלים פג, ג) ומשנאיך נשאו ראש, ומי הם, על עמד יערימו סוד:

המב"ן
ויהי בנסוע הארון - עשה לו סימן מלפניו ומלאחריו לומר שאין זה מקומו. ולמה כתב כאן, כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז א), לשון רש"י. ולא פירש לנו הרב מה הפורענות הזו שהוצרך להפסיק בה, כי לא נזכר כאן בכתוב פורענות קודם ויהי בנסוע הארון. ולשון הגמרא שם, פורענות שנייה ויהי העם כמתאוננים (להלן יא א), פורענות ראשונה דכתיב ויסעו מהר ה' (פסוק לג), ואמר רבי חנינא מלמד שסרו מאחרי ה'. וכתב הרב בפירושו שם, בתוך שלשת ימים למסעם התאוות תאוה האספסוף להתרעם על הבשר כדי למרוד בה'. ואלו דברי תימה, שהרי פורענות ויהי העם כמתאוננים כתובה ראשונה ושל תאוה שנייה, ושתיהן סמוכות. אולי סבר הרב שנכתבו שלא כסדרן, רמז על הראשונה באמרו "מהר ה'", כי שמא מעת נסעם חשבו לעשות כן, והפסיק וכתב את השנייה ואחר כך חזר לראשונה. ואין בזה טעם או ריח: אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה. והפסיק, שלא יהיו שלש פורענויות סמוכות זו לזו ונמצאו מוחזקים בפורענות. וקרא החטא "פורענות" אע"פ שלא אירע להם ממנו פורענות. ושמא אלמלא חטאם זה היה מכניסם לארץ מיד:

אברבנאל
 הנה נעשו כאן שני נוני"ן הפוכים אחת בתחלתה ואחת בסופה ורבו הדעות בדברי חז"ל ובדברי המפרשים על מה יורה הסימן הזה. ונראה לי שבעבור שלמעלה ספר ממסע הדגלים ואהל מועד וספר מנסיעת הארון לפניו הם לרמוז שנסיעת הארון אף על פי שנכתבה אחר מסע הדגלים ואהל מועד לא היה כן בפעל ומציאות כי היא אליהם והיתה לפניו לפי ששתי פעמים נסע הארון לפני העם אחת בתחלת המסעות והכנסם במדבר הגדול והשנית בסוף המסעות בהעברת הירדן להכניסם לארץ לכן היו הסמנים נו"ן מלשון נסיעה אחת בתחלה רומזת למסע הראשון הזה והאחרת בסוף המסעות בהכנסם לארץ כי לשניה היה ארון ברית ה' נוסע לפניו והותרו במה שפירשתי בזה השאלה הי"ד והט"ו:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.
 לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
 Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.